

Zázraky všedního dne

Co přinesla klientům i zaměstnancům
přeměna sociálních ústavů v Pardubickém kraji
na komunitní služby



Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost



PARDUBICKÝ KRAJ

Poděkování

patří všem, kteří se podílejí na procesu
změn v pobytových zařízeních pro zdravotně postižené
v Pardubickém kraji, a to zejména:

- ředitelům a zaměstnancům Domovů
- rodinám a opatrovníkům klientů
- zastupitelům Pardubického kraje
- pracovníkům odboru sociálních věcí a odboru investic
a majetku Pardubického kraje
- starostkám a starostům obcí, kde klienti bydlí a dalším



Úvodní slovo Pavla Šotoly

radního pro sociální péči a neziskový sektor Pardubického kraje

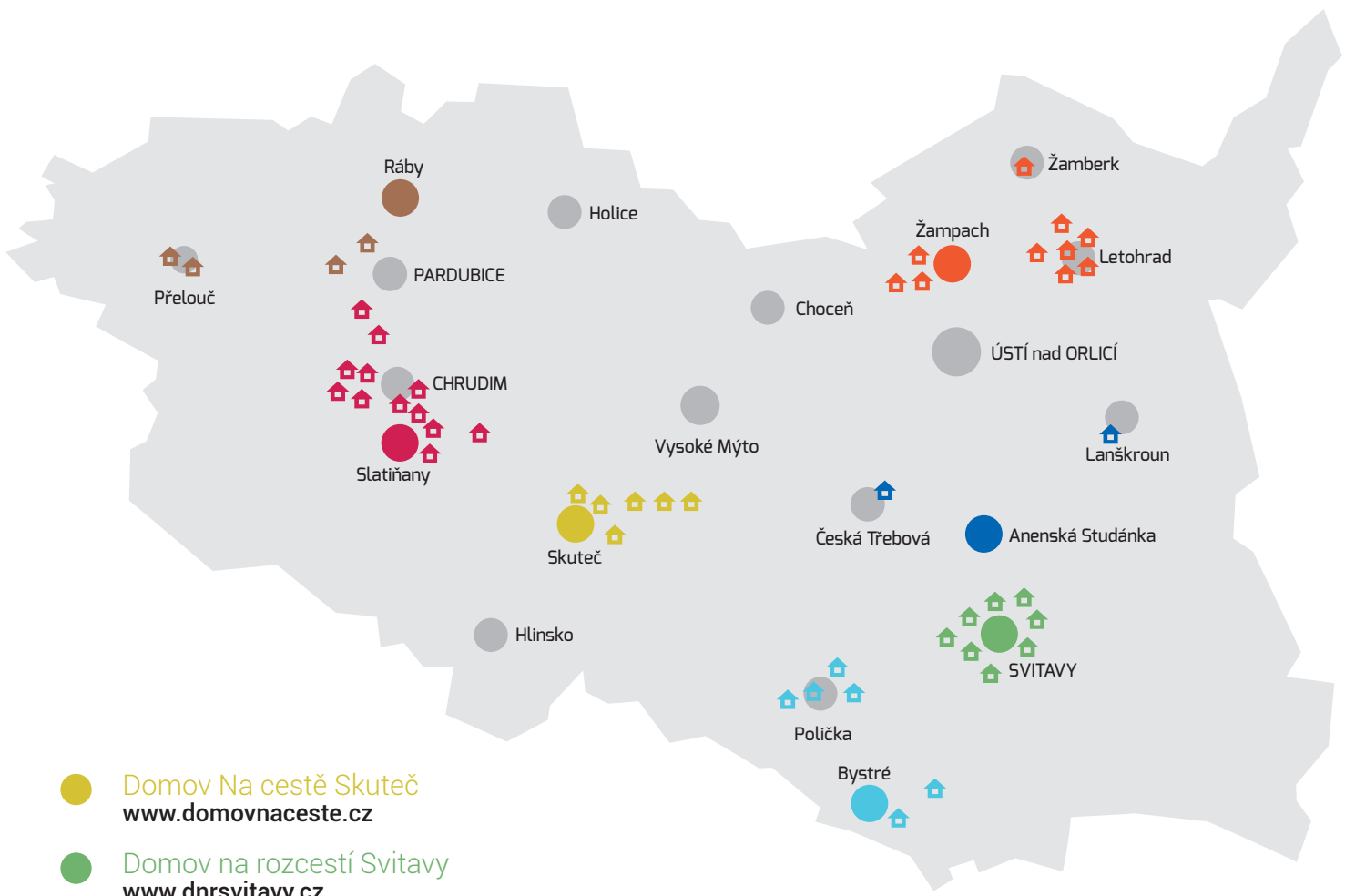
Pardubický kraj byl jedním z prvních krajů, který se rozhodl pro takzvanou transformaci, neboli změnu pobytových sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením, a to přechodem od ústavní formy péče k péči komunitní. Do procesu změn je zapojeno všech šest pobytových zařízení pro osoby s mentálním, případně kombinovaným postižením a jedno pro osoby s duševním onemocněním. A protože jsme v našem úsilí již za polovinou, rádi bychom se s vámi podělili o zkušenosti, jak se změny promítají do života našich uživatelů služeb. Skutečné životní příběhy, které zaznamenáváme, pak daly název této brožure – Zázraky všedního dne.

Naším cílem je umožnit lidem se zdravotním postižením žít způsobem běžným jako u jejich vrstevníků, posilovat jejich kompetence, hájit jejich důstojnost a přistupovat k nim s úctou a respektem. K tomu jsme samozřejmě museli nejprve vytvořit podmínky. Mohl bych nyní vypočítávat, kolik času strávili zaměstnanci vzděláváním, kolik Pardubický kraj postavil domků, kolik jich opravil a kolik pronajal bytů, ale to není hlavním výsledkem transformace. To jsou pouze základní předpoklady pro úspěšnou realizaci změn v přístupu ke klientům s ohledem

na jejich potřeby a možnosti. V centru naší pozornosti zůstávají především lidé, uživatelé těchto služeb. Za uplynulá léta jsme se přesvědčili, že mnoho klientů je po intenzivní přípravě schopno samostatného života s určitou mírou podpory. Pracovníci sociálních služeb klienty v jejich životě doprovázejí a v jejich bytě či pokoji nejsou pouze na pracovišti, ale jsou zároveň na návštěvě. To je velký rozdíl proti minulosti. A že se vynaložené úsilí a prostředky vyplatí, dokládají i příběhy, které poznáte, když zalistujete následujícími stránkami.

Zaznamenali jsme tu jen několik příběhů. Mezi jejich nositeli jsou jak mladí lidé, tak i ti, kteří strávili většinu života v ústavních zařízeních. Mají různé limity, různé možnosti, ale jedno mají společné, touží po obyčejném životě a lidském štěstí. Někteří z nich pracují, někteří žijí partnerským životem, mají různé koníčky, pečují o domácnost a rozvíjejí své zájmy v rámci nové komunity. A tak se z klientů ústavních zařízení najednou stávají sousedé. Sdílejte tedy tyto příběhy s námi a přesvědčte se, že zázraky všedního dne mohou být sice zdánlivě obyčejné, ale pro život podstatné.

Sídla organizací a přehled jejich komunitního bydlení



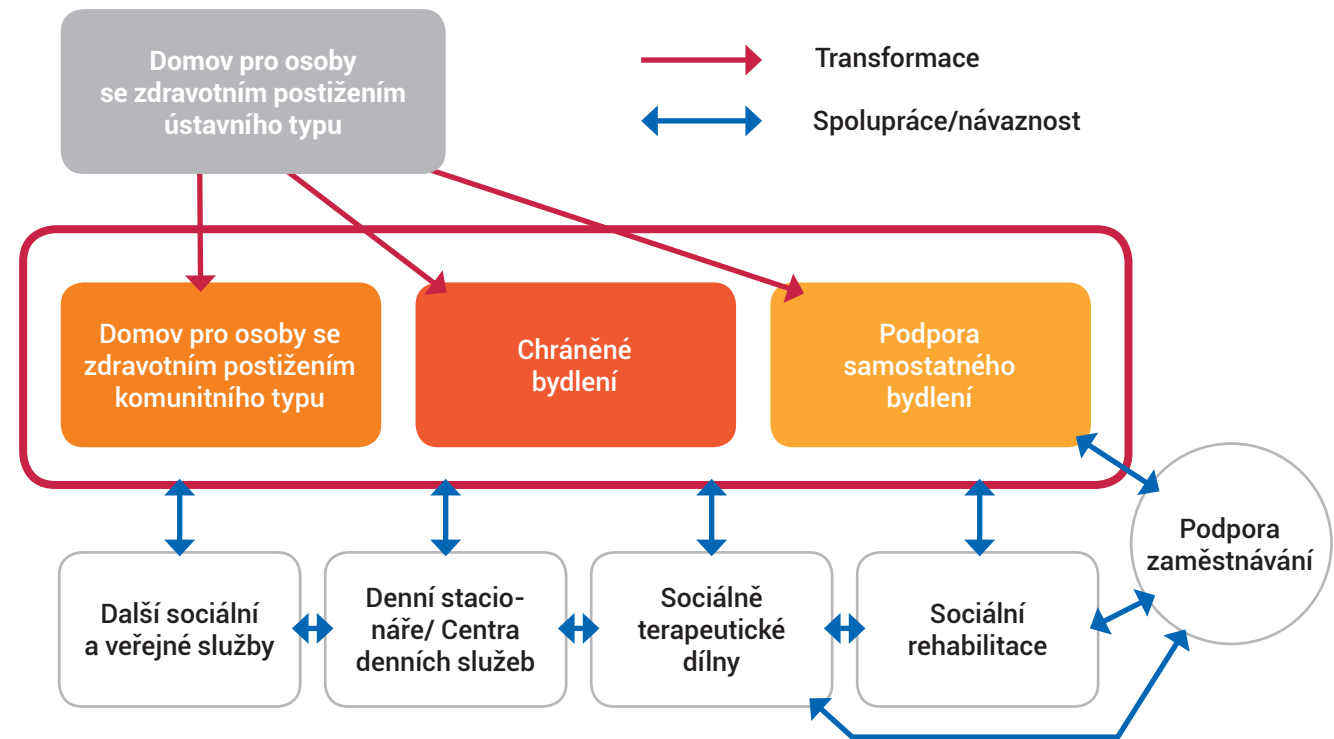
- Domov Na cestě Skuteč
www.domovnaceste.cz
- Domov na rozcestí Svitavy
www.dnrsvitavy.cz
- Domov na zámku Bystré
www.dnzbystre.cz
- Domov pod hradem Žampach
www.uspza.cz
- Domov pod Kuňkou Ráby
www.dpkrcz.cz
- Domov u studánky Anenská Studánka
www.domovustudanky.cz
- Domov sociálních služeb Slatiňany
www.dss.cz

Pro zjednodušení používáme pro tyto organizace v následujícím textu výraz Domov.



Domácnosti, které vznikly v souvislosti s procesy transformace pobytových sociálních služeb.

Jak se mění poskytování pobytových sociálních služeb



Domov pro osoby se zdravotním postižením ústavního typu – zařízení s kapacitou desítek až stovek lůžek, pobytová služba s celoroční čtyřicetihodinovou péčí.

Domov pro osoby se zdravotním postižením komunitního typu – poskytování služby v běžné zástavbě (domky), s kapacitou do 12 příp. 18 klientů, pobytová služba s celoroční čtyřicetihodinovou péčí, jedna domácnost má maximálně 6 klientů.

Chráněné bydlení – pobytová služba poskytující podporu podle potřeb jednotlivých klientů v rozsahu od několika hodin po celodenní péči v domcích nebo bytech zpravidla s kapacitou běžné domácnosti.

Podpora samostatného bydlení – terénní služba poskytovaná v domácnosti klientů, tj. v domech, v bytech, které klienti vlastní nebo jsou v nich v nájmu, podnájmu, rozsah podpory dle potřeb jednotlivých klientů.

Sociálně terapeutické dílny – ambulantní služba pro osoby, které nejsou uplatnitelné na otevřeném ani chráněném trhu práce, podporující nácvik pracovních a sociálních dovedností.

Denní stacionáře/Centra denních služeb – ambulantní služba pro osoby, které potřebují (pravidelnou) podporu a péči v oblasti sebeobsluhy, pohybu, orientace, v aktivizaci apod.

Sociální rehabilitace – terénní, ambulantní případně pobytová služba, jejímž cílem je dosažení samostatnosti, nezávislosti a soběstačnosti osob s postižením rozvojem jejich dovedností, nácvikem běžných pro samostatný život nezbytných činností, využitím zachovaných schopností atd.

Podpora zaměstnávání – pracovní uplatnění v rámci chráněného pracovního místa, sociální podniky, tzv. podporované zaměstnávání, které umožňuje zaměstnávat osoby s postižením nebo jiným sociálním znevýhodněním na otevřeném nebo chráněném trhu práce (nejedná se o sociální službu).



Marienka došla až k úplnému osamostatnění

Pokud chceme mluvit o zázracích, musíme začít něčím opravdu mimořádným, jako je příběh paní Marienky a její cesty, kterou ušla za svým štěstím.

Marienka právě popíjí kávu s ředitelkou Domova na rozcestí ve Svitavách Jaroslavou Filipovou. Ve svých pětačtyřiceti letech stojí na vlastních nohou, a to doslova. Teprve nedávno mohla vstát z invalidního vozíku. V kavárně Café Rozcestí, která je chráněnou dílnou, nepracuje, ale je tu hostem. Osamostatnila se. A není zde sama – drží se za ruku s přítelem Láďou. Přijeli z Damníkova, kde má od počátku roku 2019 svůj nový domov a kde si s Láďou zařizují společnou domácnost v podkroví domku jeho rodičů. Marienka prožila téměř dvacet let v ústavech sociální

péče. Má pohybové omezení a teprve několik let se obejde bez vozíku. V poslední době žila v podporovaném bydlení a podařil se jí i ten závěrečný krok k úplnému osamostatnění.

Vyrůstala v pěstounské rodině, která prohloubila její vztah k hudbě. Jako klientka Domova u studánky v Anenské Studánce jezdila několik let do hudební školy do České Třebové. S anenským sborem Studánka vystupovali po celém Pardubickém kraji. Ráda se pochlubí, že zvládá kombinaci hry na klávesy a na bubínek.

Žiju moc hezky. Otevřelo se mi štěstí, které jsem si dřív tolik přála.



Levou rukou obsluhuju piano a pravou se doprovázím na bubínek. Naučil mě to kamarád Péťa, který už není mezi námi.



Po odchodu od pěstounů žila v různých ústavních zařízeních. Deset let byla klientkou Domova u studánky, kde se připravovala na samostatné bydlení. Zlomovým okamžikem bylo přestěhování do Domova na rozcestí ve Svitavách v roce 2010. Začínali tu právě s novými formami poskytování pobytových sociálních služeb a paní Marienka přešla do chráněného bydlení. To už mohla mít i psa a kočku. Její tehdejší přítel jí přivezl pejska, který ji vlastně naučil chodit.



Původní majitel pejska týral a pejsek se bál mých holí. Skamarádili jsme se, chodili jsme spolu na procházky, nejdříve na vozíku. Pak jsem to zkoušela s jednou holí a začala jsem se více pohybovat bez vozíku. Pomohli jsme si navzájem.

S partnerem Láďou se poprvé potkala v Anenské Studánce. „Jeho maminka je zdravotní sestra, která tam pracovala a starala se o nás a on za ní chodil,“ říká Marienka. Tehdy však ještě netušila, že Láďa bude jednou její životní partner a že s jeho rodiči bude mít společné i bydliště.

Marienka s Láďou hospodaří společně s rodiči, kterým oba pomáhají. „Mám radost, že mě přijali za svou. Samozřejmě přispívám na nájem. Platím i za pejska a poplatek za popelnici, jako to bylo ve Svitavách. Všechno jsem si to zařídila sama, s pomocí Láďíka.“

Muž po jejím boku přitakává a je rád, že jeho rodiče Marienku přijali do rodiny. Život na vesnici, v přírodě a v blízkosti domácích mazlíčků jí viditelně prospívá.

Když mě Láďa přivezl domů, jeho mamka mě hned poznala. A pak jsem Láďu ještě jela představit mé mamince do Vrbna. Taky se jí líbí.



Parta ze Žampachu sdílí radosti mezi rajčaty a okurkami

Bohouš a Miluška tvoří pár. Bohouš je klientem Domova pod hradem Žampach už od roku 1988, Miluška od roku 2000 a jejich novým domovem je byt v domku v Žamberku, který spolu sdílejí už čtvrtý rok v rámci chráněného bydlení. Do zahradnictví dojíždějí často a rádi se tu setkávají s dalšími kamarády ze Žampachu.



Já dělám všechno možný, ale hlavně sázím a pikýruju rostlinky. Teď jsem ve skleníku pikýrovala rajčata, papriky, kytky. A venku pak máme petrželku, sázíme okurky, celer.



„Bez Milušky bych byla ztracená,“ je slyšet hlas Lenky Kalcákové, vedoucí centra zahradnictví Domova pod hradem Žampach. Přichází od skleníku, odkud kromě paní Miluše vycházejí i další klienti. Zahrada je pro klienty důležitým centrem nejen pro práci, ale i pro setkávání, slaví zde všechny svátky a narozeniny. Každý něco dobrého koupí, uvaří si tu společně kávu, posedí a popovídají si.



Vše si tu vypěstují ze semínek. Nejvíce jsou hrdí na melouny, kterým se tu ve skleníku daří krásně už několik let po sobě.

Zelenina ze zahradnictví zásobuje i kuchyni domova. Rajčata a okurky si klienti často rozkrájí také ke svačině a chodí sem nakupovat místní i chalupáři. Vědí, že je tady všechno čerstvé, právě utržené.

Pan Míra je v Žampachu od roku 1985. Je klientem služby Domov pro osoby se zdravotním postižením a v roce 2019 se přestěhoval do nového domku pro chráněné bydlení Na Bažantnici v Letohradu. Tady získalo nový domov celkem 12 klientů. Míra si teď hledá práci na běžném nebo chráněném trhu práce. A dál může jezdit i do Žampachu na zahradu a za přáteli. Cestování vlakem ani autobusem mu nečiní potíže.

Podařilo se nám vypěstovat i pětikilový meloun.

Mezi klienty přišel do zahrady ředitel domova Luděk Grätz, aby je všechny pozdravil. Připomněl, že kromě zahradnictví tu také mají další možnosti pro pracovní terapii u chovu koní a v zámeckém parku.

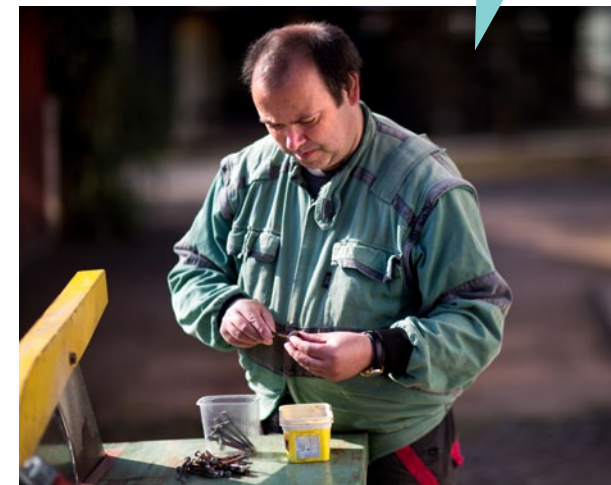
Máme tu akreditované arboretum, které vyžaduje pravidelnou péči. Klienti v něm pracují pod vedením pracovníků, kteří jsou specializovaní na práce v parcích.



Rád dělám na zahradě, nebo na počítači. Píšu mejly a dělám různé kalendáře na zeď. Taky vystřihuju třeba fotky herců a zpěváků a z nich dělám koláže.



Sázeli jsme cibuli, hrabali trávu, na podzim sbíráme jablka a moštujeme. A taky jezdím do Ústí do cukrárny P.U.P., kde umývám nádobí.





Roman zvládá bydlení i práci v prádelně

Za svůj život prošel pan Roman už několik ústavů. V Domově na rozcestí ve Svitavách měl zpočátku k dispozici 24hodinovou službu domova pro osoby se zdravotním postižením. Nyní ale žije ještě s jedním klientem v bytě v takzvaném chráněném bydlení. Každý má svůj pokoj a jejich soužití funguje bez problémů.

Roman pracuje v prádelně, kterou provozuje Domov na rozcestí ve Svitavách. Čeká, až skončí program sušičky a on bude moci vyndat prádlo a uhlédnout jej složit, jak je jeho zvykem.

Dříve pracoval pan Roman v Litomyšli v chráněné dílně, ale v prádelně se skutečně našel. Nenechá se dlouho přemlouvat a ukazuje svůj postup skládání „na míru“. Bere do rukou osušku, složí ji a uloží do připravené klecové přepravní skříně tak, aby zákazník už nemusel nic

přerovnávat. Domov na rozcestí pere pro vlastní potřeby i pro externí zákazníky. Jsou mezi nimi penzióny, zdravotní škola i domov pro seniory. Ti vezmou celý štos složeného prádla z přepravní klece a uloží jej do skříně. Nemusejí už nic přerovnávat a je to pro ně velká úspora času.

Pan Roman zcela přesně vyrovňuje rohy. V prádelně stráví každý den dvě hodiny a pak odchází na oběd do veřejné jídelny.



Na starosti tady mám sušičku.

Skládám všechno – pánské, dámské pracovní oděvy, ručníky, osušky, prostěradla a povlečení.



Takhle to dělám jenom já, tak jsem to vymyslel loni a funguje to.





Hradní zdi vyměnil Jiří za byt v domku se zahradou

V rodinném domě ve Skutči našlo od ledna 2019 nový domov šest obyvatel Domova na hradě Rychmburk. Přidali se tak k dalším sedmi, kteří už samostatně bydlí ve čtyřech bytech ve Skutči. Radost z toho má i ředitel Domova Jakub Vávra.

Domov dál poskytuje pobytové sociální služby lidem s chronickým duševním onemocněním. Jednou z nich je i chráněné bydlení, ve kterém bydlí například i pan Jiří. Rodinný dům prodala Pardubickému kraji pro potřeby Domova paní, která měla celý život v pěstounské péči mnoho dětí, ale pak se rozhodla odstěhovat za dcerou. Opravený domek ve Skutči obklopuje vzrostlá a upravená zahrada. Jeho obyvatelé tu od jara pracují na její údržbě včetně sekání trávníku. Starají se také o své domácnosti uvnitř. Pan Jiří si tu dokonce pořídil andulky.



Uzavíráme jednu kapitolu a hrad definitivně opouštíme. Pro všechny klienty máme vhodnější bydlení, které se blíží rodinnému prostředí. A s tím měníme i název na Domov Na cestě.

Panu Jiřímu se po 13 letech v ústavu výrazně změnil život. Postupně se dostal ze závislosti na lécích a znovu se propojil s rodinou a začal se vídat se svou dospělou dcerou. Jeho život dostal nový smysl.

Už 13 let tvoří pár s paní Ivetou, která je také klientkou Domova, a bydlí kousek odsud. Iveta hraje v divadelním spolku Markéta, který vystupuje na Hradních slavnostech, nebo i na různých festivalech.

Vedoucí chráněného bydlení Veronika Kudláčková vysvětluje: „U nás klienti hodně přemýšlejí o tom, co je pro ně smysluplné, co jim udělá dobře, co jim udělá radost. Proto vše nové dlouze zvažují, chtějí si o tom rozhodnout sami.“



Mám tu svobodu, dělám, co mě baví, uvařím si, na co mám chuť...



Někdy jdeme s Ivetou na dobrou večeři někam, kde dobře vaří.



Inspirujeme se třeba v Holandsku a snažíme se, aby naši klienti po těch letech v ústavu nabrali energii. A třeba nám jednoho krásného dne řekli: Je mi dobře a chci žít samostatně.



Pracovníci Domova hledají pro každého klienta individuální způsob, jak řešit situace, jakým aktivitám se věnovat, a jak se naučit samostatnosti.

Dvojice ze Žampachu účinkuje i ve filmu

Paní Vlasta je klientkou Domova pod hradem Žampach už 10 let. Nyní už několik let bydlí s přítelem Oldou v pěkně zařízené garsonce v domku se zahrádkou v Žamberku, v podporovaném bydlení. Jsou tu celkem tři byty. Scházet se nebo posedět s přáteli či návštěvami mohou také na dvorku. Znájí se se sousedy, se kterými se denně potkávají, a občas je sem pozvou na kávu a koláč.

A pod pergolou na zahradě by se chtěli Olda s Vlastou už brzo symbolicky vzít.



Vlasta s Oldou se seznámili už před 11 lety na zábavě v Hnátnici.

Tato dvojice je i umělecky založená. Každoročně hrají se souborem Domova divadlo a také natáčejí filmy. Ten poslední byl už jedenáctý. Na 12. ročníku festivalu filmů s problematikou lidí s mentálním postižením Mental Power Prague Film Festival 2018 vyhráli za film „Sraz po zvláštní škole“ cenu za nejlepší film a Olda navíc získal cenu za hlavní mužskou roli.

Podívat se můžete na:

<https://vimeo.com/339541131>

Paní Vlasta pracuje čtyři hodiny denně v chráněné dílně Neratov, uprostřed zeleně, v areálu odborného léčebného ústavu Albertinum. Lidé s handicapem tu kompletují jističe pro OEZ Letohrad, ale najdou uplatnění i v kantýně nebo v přilehlém zahradnictví. Mezi pracovníky chráněné dílny vládne přátelská atmosféra a práce jim jde rychle od ruky.



Tak tady žijeme od roku 2013. Vedle máme sousedy Bohouše s Miluškou a Lenku s Honzou.

Řeknu vám, jak to dělat: vezměte do ruky tuhle krabičku, dejte do ní tohle, pak jistič, pak chrániče... Když se do toho pustíte, začne vás to bavit.



Slovo dalo slovo a Olda mi sdělil, že nemá partnerku a že by nechtěl v životě žít sám. Jsme spolu moc rádi.



Pracovníci Domova pod hradem Žampach jsou tomuto páru k dispozici podle potřeby a dohody. Hlavně když řeší něco podstatného, jako třeba finance, nebo zdraví. Jednou z těch, kteří jsou stále na telefonu, je i paní Radka Gubková.

Tito lidé si už svůj čas plánují samostatně. Využívají kulturní akce města a třeba každé úterý si zajdou na pivo.





Větší samostatnost přidává Veronice sebevědomí

Dvacetiletá Veronika bydlí teprve pár měsíců v bytovém domě na chrudimském sídlišti, a to v rámci chráněného bydlení Domova sociálních služeb Slatiňany. Na cestě k větší samostatnosti se musela vyrovnat nejen s právy, ale také s povinnostmi nového života.

Samostatné bydlení je pro ni obrovskou změnou v jejím životě. Předcházela tomu ovšem intenzivní několikaletá příprava. Veronika se spolubydlící Kristýnou jsou zapojeny do projektu „sebeobhájci“, jezdí mimo jiné i na mezinárodní konference, kam je doprovázejí pracovníci organizace LUMOS, s níž Domov sociálních služeb Slatiňany spolupracuje. Dívky tak postupně pracují na své sebe prezentaci. To vše jim dodalo více sebevědomí, které jim prospívá.

Ve velkém bytě bydlí celkem čtyři klienti, každý z nich má svůj pokoj. Ten Veroničin je celý laděný do růžova.

Každý den už si tu všichni obyvatelé bytu sami připravují jídlo, nasnídají se a jdou do práce. Postupně se učí nakupovat, uklidit si a také si po svém užít volný čas.

Růžová je moje nejoblíbenější barva, tak ji tu vidíte skoro všude.



Pro všechny, kteří přejdou do chráněného bydlení, jsou pracovníci v sociálních službách zpočátku přímo na místě k dispozici 24 hodin denně a časem tuto péči snižují. V bytě v Chrudimi je to nyní na 3–4 hodiny denně, o víkendu i méně. Někomu pomáhají nakoupit, jinému s finance-mi. Důležité ale je, že se snaží radit tak, aby klienti zvládli i složité situace vyřešit sami. „My je nezachraňujeme, ale učíme je. Například nedávno šla Kristýna pro pečivo a od kasy mi telefonovala, že má málo peněz. A chtěla radu. Moje odpověď tedy zněla: Tak většinu věcí vrať a vezmi si jen pečivo“, vysvětluje jedna z pracovnic Alena Trňáková.

V bytě se všichni jeho obyvatelé scházejí v kuchyni u jídelního stolu. Mladí lidé se učí respektovat své soukromí tak, že na dveře druhého Źukají. To je pro klienty dříve zvyklé na pobyt v ústavní péči velká změna. A protože tu jsou mnohem lepší podmínky pro setkávání se s přáteli a rodinnými příslušníky v klidu a soukromí, než tomu bylo v ústavu, obnovily se i běžné sociální vztahy.

Veronika jde na odpolední směnu. Ohřívá si oběd a pak už se vydává na městský autobus, kterým jezdí do práce. Samostatně dojíždí až na druhý konec města.

Na chráněném pracovišti jedné firmy balí dřevěné tyčky do folie. Kolegyně z práce prý zaznamenaly po jejím přestěhování do bytu v Chrudimi velkou změnu. Začala se více bavit s lidmi a je otevřenější.

V práci mám kamarádku Šárku, na kterou se už těším.



Kamarádi Tonda a Michal si pronajímají byt v Poličce

Klienti Domova na zámku v Bystrém Tonda a Michal jsou kamarádi už od svých dětských let. Do podpory samostatného bydlení přešli z chráněného bydlení v Bystrém. Už tam ukázali, že jsou velmi samostatní. Nedělaly jim problémy ani drobné domácí práce včetně přípravy jednoduchých jídel. Před dvěma lety se rozhodli pro samostatné bydlení s podporou. Byt v Poličce si pronajímají sami, z ústavu jim pomohli jen vyřídit nájemní smlouvu.

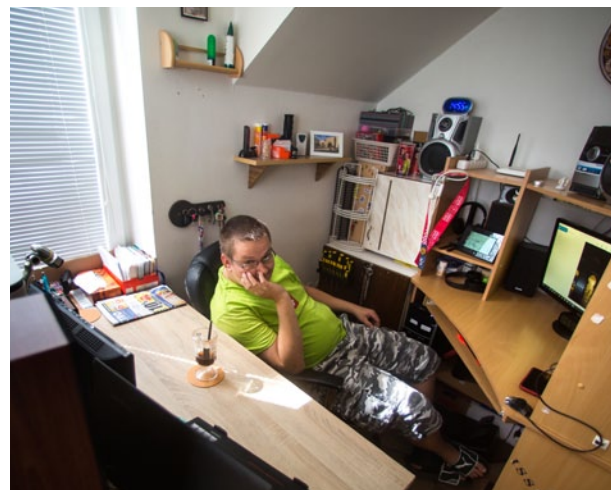
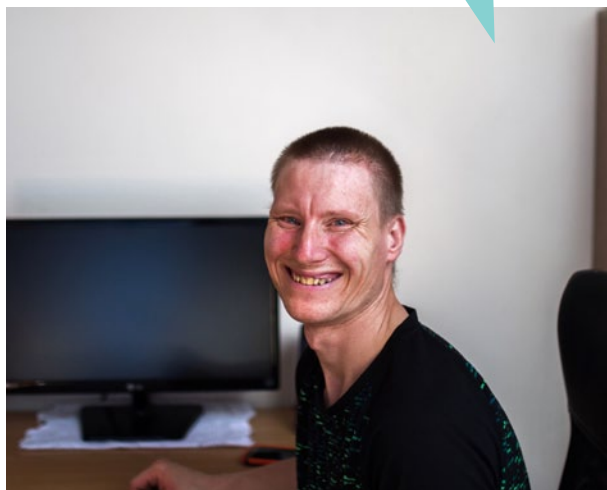
Jsou to opravdoví kamarádi už spoustu let. Vyhovují si způsobem života a každodenními rituály a vycházejí si vstříc. Oba jsou uzavřenější, ale i to je dobře pro jejich společné bydlení.

Po práci Tonda občas zajde za kamarádem Štěpánem zahrát si hry na počítači, nebo pomáhá mamince kamaráda, která má syna s postižením. Tonda k nim jezdí na návštěvu do Holic, našel v nich spřátelenou rodinu. Je v kontaktu i se svou sestrou, která využívá sociální službu v Anenské Studánce. Kromě toho rád tančí a jezdí do Bystrého do Základní umělecké školy, kde trénují a připravují taneční vystoupení na Zámecké slavnosti nebo do Tylova domu v Poličce.



Michal obývá větší místnost společného bytu, která je pro oba současně i kuchyňským zázemím. Ovšem největší část Michalova království zabírá jeho „počítačový koutek“, kde má svůj pracovní prostor.

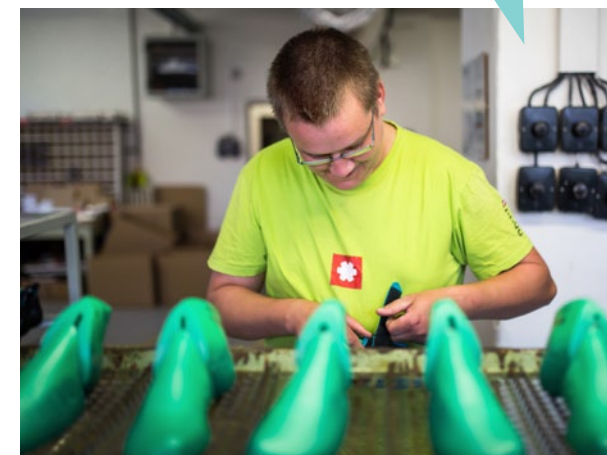
Je to fajn žít samostatně. Můžu si rozhodovat o všem sám. Dělam od šesti, takže vstanu, umyju se, vezmu si svačinu a jdu. Večer chodím brzy spát.



V poličské firmě RP Climbing se Tonda a Michal podílejí na výrobě speciálních bot pro lezení na umělé stěny. Zpočátku tu byli na dohodu, ale když ve firmě viděli, že své úkoly zvládají, dostali pracovní smlouvu. Díky tomu si mohou dovolit platit pronájem bytu a práce je navíc baví. Michal pasuje svršky na kopyta a třídí podešve, které také obrušuje.

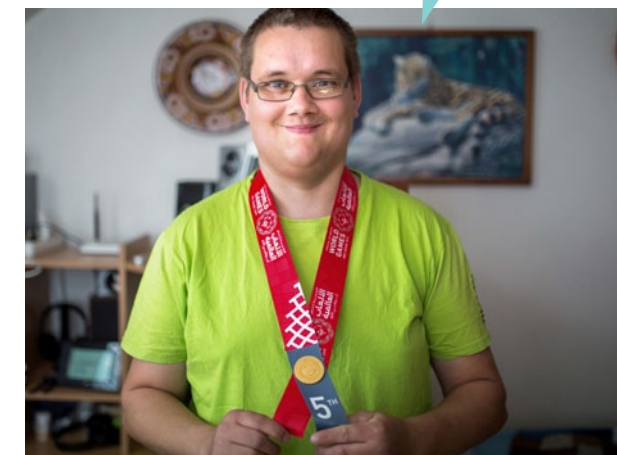
Jeho parťák Tonda, pracuje o patro výš v dílně na výrobě měkkých podložek pro lezce – boulderisty. Tonda tyto měkké matrace vycpává různými druhy pěn a musí přesně vědět, kam která vrstva patří.

Pomáhám také převážet materiál, navážím bedny, dělám, co je zrovna potřeba.



Oba jsou sportovci, mají rádi hlavně fotbal, a díky aktivitám Domova se mohou účastnit i speciálních olympiád a různých turnajů, ze kterých vozí medaile. Kromě přizpůsobeného fotbalu si užívají přehazovanou nebo pétanque a dokonce reprezentují naši republiku i v zahraničí.

Poslední medaile máme z Abu Dhabi ve Spojených arabských emirátech. Tam jsme byli na světových hrách speciálních olympiád.





Na nový začátek není nikdy pozdě, vědí Anna s Markétou

Už dva roky bydlí ve společné chráněné domácnosti v Lanškrouně paní Anna s paní Markétou z Domova u studánky v Anenské studánce. Přestože obě mají za sebou více než dvacetiletý pobyt v ústavu, dokázaly se zčásti osamostatnit a začít žít běžný život. Paní Anna většinou řídí domácnost a o něco mladší paní Markéta jezdí pracovat do sociálně terapeutické dílny Studánka v České Třebové.



Dělám bačkůrky pro kojenecký ústav v Praze a pro maminky do motolské porodnice. Ráda dělám něco pro radost druhým lidem.

Obě dámy jsou už sehraná dvojice. Jedna uvaří a umyje nádobí, druhá nakoupí a třeba zamete a vytře podlahu. Byt voní vypraným prádlem a také čerstvými jahodami.

Paní Anna je dobrá hostitelka a ráda si s návštěvníky, kteří za ni přijdou, popovídá i o věcech, které člověka přesahují. Povídají si o různých myšlenkách z bible, nebo se společně pomodlí.

Modlitba je důležitou chvílí, abychom společný čas využili. Někdy se na modlitbu těžko soustředím, ale říkám si, že to, co říkám „nahoru“ říkám taky sobě.



Pracovnice sociálních služeb pomáhají oběma ženám v chráněném bydlení se základními věcmi běžného života. Pravidelně se domlouvají, co je zrovna potřeba. Paní Anna potřebuje podporu v komunikaci s úřady, s financemi a hospodařením, občas se řeší zdravotní stav. Podle Evy Šikulové, pracovnice Domova u studánky, je nejdůležitější dát uživatelům služby prostor, nechat jim volnost a jen z dálky pozorovat. Občas přiskočit a dát radu, ale aby to hlavní dělali sami. „Paní Anna je úžasná v tom, že se snaží, aby věci sama zvládla. Ona se poradí a pak už řekne – nech mě, já se to budu snažit udělat sama – a má z toho obrovskou radost, když to zvládne. Každý týden hospodaří s nějakou částkou, má přehled, zapisuje si výdaje, kontroluje si paragony, krásně vychází.“

Peču buchtu s jahodami pro Markétku. Vždycky se mi po ní stýská, když jezdí do dílny, a tak jí připravuju něco dobrého, až přijde domů.



Našeho pana faráře Czendlíka si tady v kostele vždycky ráda poslechnu.





Markéta jezdí vyšívat do dílny v České Třebové

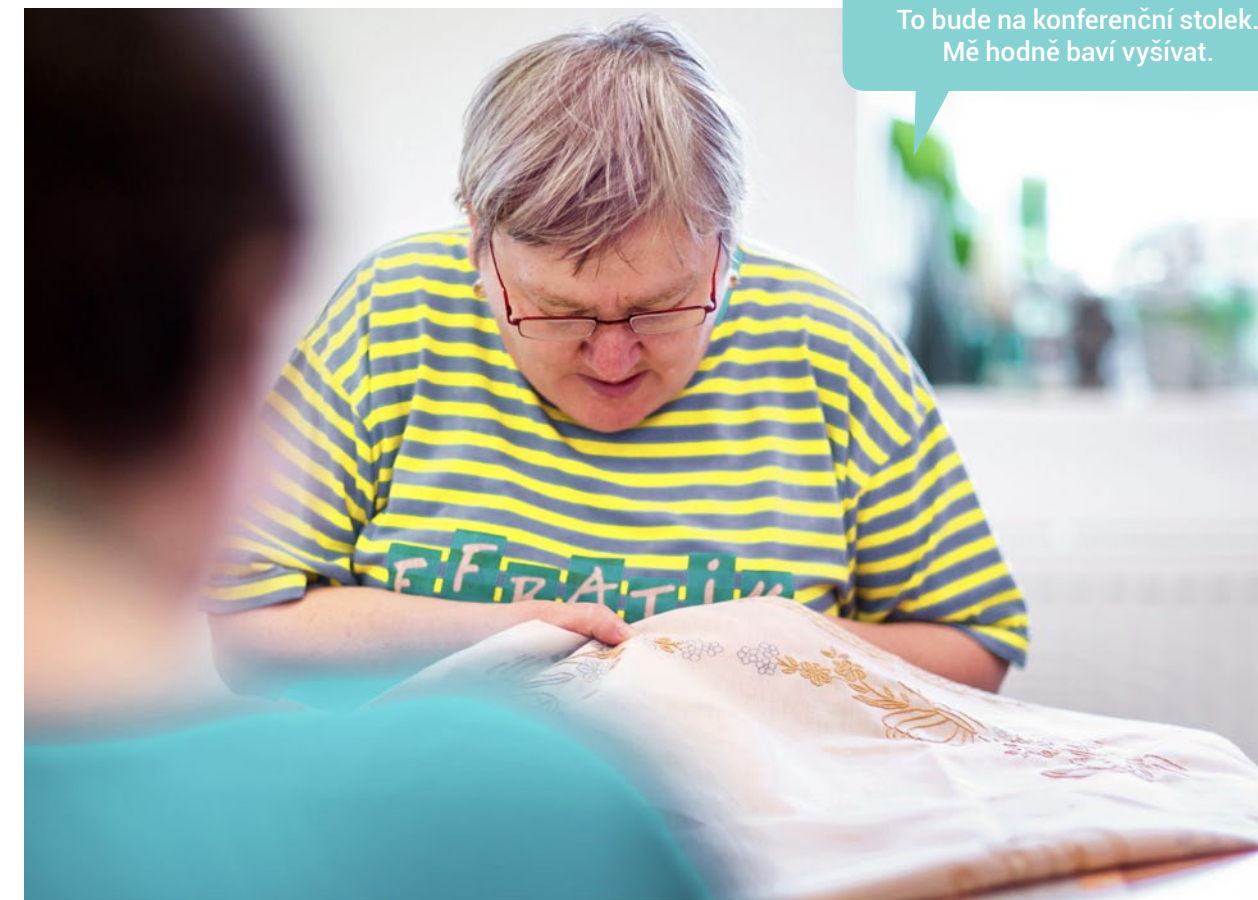
Studánka je sociálně-terapeutická dílna, kterou Domov u studánky z Anenské Studánky otevřel na začátku roku 2018 v České Třebové. Svoje pracovní dovednosti tam mohou rozvíjet lidé z Domova i se zdravotním postižením z této lokality. Naučí se zde zvyklostem a zručnosti pro případnou budoucí práci v chráněné dílně.

V týdnu tu je stejný rituál jako v běžném zaměstnání. Evidují se příchody a odchody, klienti si potvrzují propustku, když jdou k lékaři, berou si dovolenou. Mají přestávky na svačinu a na oběd. Chodí sem i lidé, o které se stará rodina, může sem docházet i člověk s větším zdravotním hendikepem, vše je bezbariérové.

Mezi uživatele patří také paní Markéta, spolubydlící paní Anny z Lanškrouna. Sedí u stolu, v hbitých rukou se jí kmitá jehla. Soustředěně skládá steh za stehem na velký

ubrus, který je už z větší části pokryt motivem hrníčků a květín.

Ostatní v dílně rádi pracují s korálky, keramikou, nebo připravují balíčky. „Šijeme, pleteme, vyšíváme, tvoříme ko-berečky, nebo keramikou, kterou vypalujeme ve vlastní peci. Přijít může kdokoliv a koupit si cokoli, co sami vyrobíme,“ říká vedoucí dílny Eva Šikulová a pokračuje: „Hodně se prodávají sezonní dekorace. Často materiály recyklujeme a děláme také věci vyložené na zakázku pro různé firmy.“



Musím se na to soustředit. To bude na konferenční stůlek. Mě hodně baví vyšívat.

Pěknou zakázkou je kompletace špuntů do uší pro jednu dílnu z regionu. Klienti je tu rovnají do lékárenských krabic. Tato činnost má přísně určené podmínky na čistotu. Nesmí tu být ani vlasek, proto si pracovníci navlékají i sítky na hlavy. Za 14 dnů takto vytřídí a zkompletují deset velkých krabic, celkem 20 000 špuntů do uší. Setkat se s nimi můžete třeba v letadlech.

Kdoví, do jakých končin tyto špunty doletí.





Ivanovi stačilo ukázat směr

Pan Ivan žil v Domově sociálních služeb ve Slatiňanech od svých pěti let a zažil tedy i pobyt v původních prostorách ústavu v budově kláštera. Ovšem s jednou kratší přestávkou. To, když se po 30 letech v ústavu „objevila“ jeho matka. Bylo to právě v době, když stát začal vyplácet podporu pečujícím osobám.

„Maminka si ho odvezla do Prahy a ukončila jeho pobyt u nás. Vzala Ivanovi všechny doklady a on pak žil v nevhodných podmínkách. Podařilo se mu najít práci u nějaké firmy a asi za tři měsíce se dostal k telefonu a volal nám, že chce zpátky. My jsme v té době neměli místo, a tak se jej ujala jeho dnešní opatrovnice, paní Alena Málková ze Slatiňan. Společně se svým manželem si ho tehdy vzali k sobě,“ vysvětluje ředitel domova Miroslav Kubín. Ivan získal potřebné zkoušky na vysokozdvižný vozík a svůj um teď uplatňuje v Potravinách Málek ve Slatiňanech, kde vyrovnává zboží a s pomocí vozíku přemísťuje palety a bedny se zbožím.



Ted' už bydlím sám a chodím normálně do práce.



Chtěl jsem mít hlavně zahrádku. Postavil jsem si tam i skleník, sehnal hlínu, zasadil salát a rajčata, je to moje radost.



Kdyby zůstal pan Ivan v ústavu, nikdy by neobjevil, co v něm je. Takhle dostal příležitost, stačilo mu ukázat směr a cestu si už našel sám. Bydlí v domě, který si sám vybral, a je dokonce předsedou Rady uživatelů, kterou v Domově sociálních služeb Slatiňany založili v roce 2016.





Libuše má cit pro květiny i vyšívání obrazy

Paní Libuše, která je klientkou sociální služby chráněné bydlení Domova pod Kuňkou, žije v bytě v panelovém domě v Pardubicích. Její pokoj zdobí nejrůznější výšivky, ubrusy, budoucí obrazy i polštářky. Je po operaci obou kolen a zatím se hůře pohybuje. Moc ráda se věnuje různým ručním pracím. Především krásně háčkuje, plete a vyšívá.

Vyšiju všechno, dělala jsem třeba Prahu s Karlovým mostem. Většinu věcí pak rozdám.



V Domově u studánky v Anenské studánce, kde byla pět let, se intenzivně připravovala na přechod do chráněného bydlení do Pardubic. Zvládla se tam naučit i samostatně vařit, a když něco nejde, pomohou pracovníce sociálních služeb. Navíc má blízko 81letou tetičku, se kterou se navštěvuje, a vedle v pokoji dobrou přítelkyni.

Všude je plno květin v květináčích. Umí se o ně starat a rostou jí přímo pod rukama. Každý odštipnutý kousek se hned ujme.



Ted', když má paní Libuše bolavé nohy, chodí s ní pracovníce sociálních služeb na nákupy. Potřebuje nohám trochu odlehčit a tak nakupují hodně zeleniny a ovoce a také suroviny na lehká jídla. Společně chodí i na delší procházky, s doprovodem to už zvládá Libuše dobře.

Víte, já si s těmi rostlinkami při tom zalévání taky povídám. Říkám jim, jak se mám dobře a tak....





Honza si za svou práci vysloužil diplom z McDonaldu

Dvoupokojový byt ve třetím patře panelového domu v pardubických Polabinách je domovem dvou klientů Domova pod Kuňkou v Rábech Honzy a Karla. Oba tu jsou v chráněném bydlení už pátým rokem. Každý má své soukromí a stará se o sebe. Podporu sociálních služeb už v současné době mají jen na vyžádání. V týdnu se zdokonalují v různých dovednostech a o víkendech jezdí s pracovníky sociálních služeb třeba na výlety.

I v tomto případě je vidět, jak se změnila nejen situace klientů, ale i role zaměstnanců Domovů. Ti byli dříve převážně v rolích vychovatelů, nyní se přizpůsobují individuálním potřebám každého konkrétního člověka.

Než se oba muži osamostatnili, museli se naučit také vařit. Honza je prý mistrem bramborové kaše, ke které má rád sekanou nebo rybí prsty. Žádné instantní náhražky neuznává. Chodí nakupovat, rád chodí do kina a také jezdí za sourozenci do Nového Města nad Metují.



Je ochočenej. Když jsem ho přinesl ze Zverimexu, tak byl divokej. Ahoj Pepíku,... asi se teď trochu bojí.

Honza si vždycky přál mít domácího mazlíčka, o kterého by se staral. A tak si pořídil zakrslého králíka Pepíka, který je už členem domácnosti. Spolubydlící Karel má zase rybičky. Pro oba je to svým způsobem terapie.

Práci na půl úvazku si našel v McDonaldu v Pardubicích. Před dvěma lety byl dokonce vyhlášen pracovníkem měsíce na lobby. „Honza se velice rychle začlenil do rodiny McD a přináší tak nový vítr do plachet naší restaurace,” píše se na diplomu. Dodnes je na takové ocenění hrdý a schovává si ho na památku.

Zametám, uklízím, nebo venku dělám pořádek. Mám rád legraci a je tam sranda, popovídáme, po práci dáme kafe...



Už budu muset jít. Za chvíli mi začíná směna.



Dali jsme vám nahlédnout do několika životních příběhů uživatelů komunitních pobytových služeb pro zdravotně postižené v Pardubickém kraji. V současné době už ústavní péči opustilo na 480 osob, které žijí svůj nový život v běžném prostředí mezi námi.

Zázraky všedního dne

Texty: Zdenka Hanyšová Celá a Zuzana Nováková

Fotografie: Tomáš Kubelka

Grafická úprava: Petr Korunka

Tisk: Tiskárna MELMEN s. r. o., Pardubice

Vydal Pardubický kraj 2019



Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost



PARDUBICKÝ KRAJ



